

TOP 10

Inheemse tuinvogels op Curaçao

Michelle Pors- da Costa Gomez

TOP 10

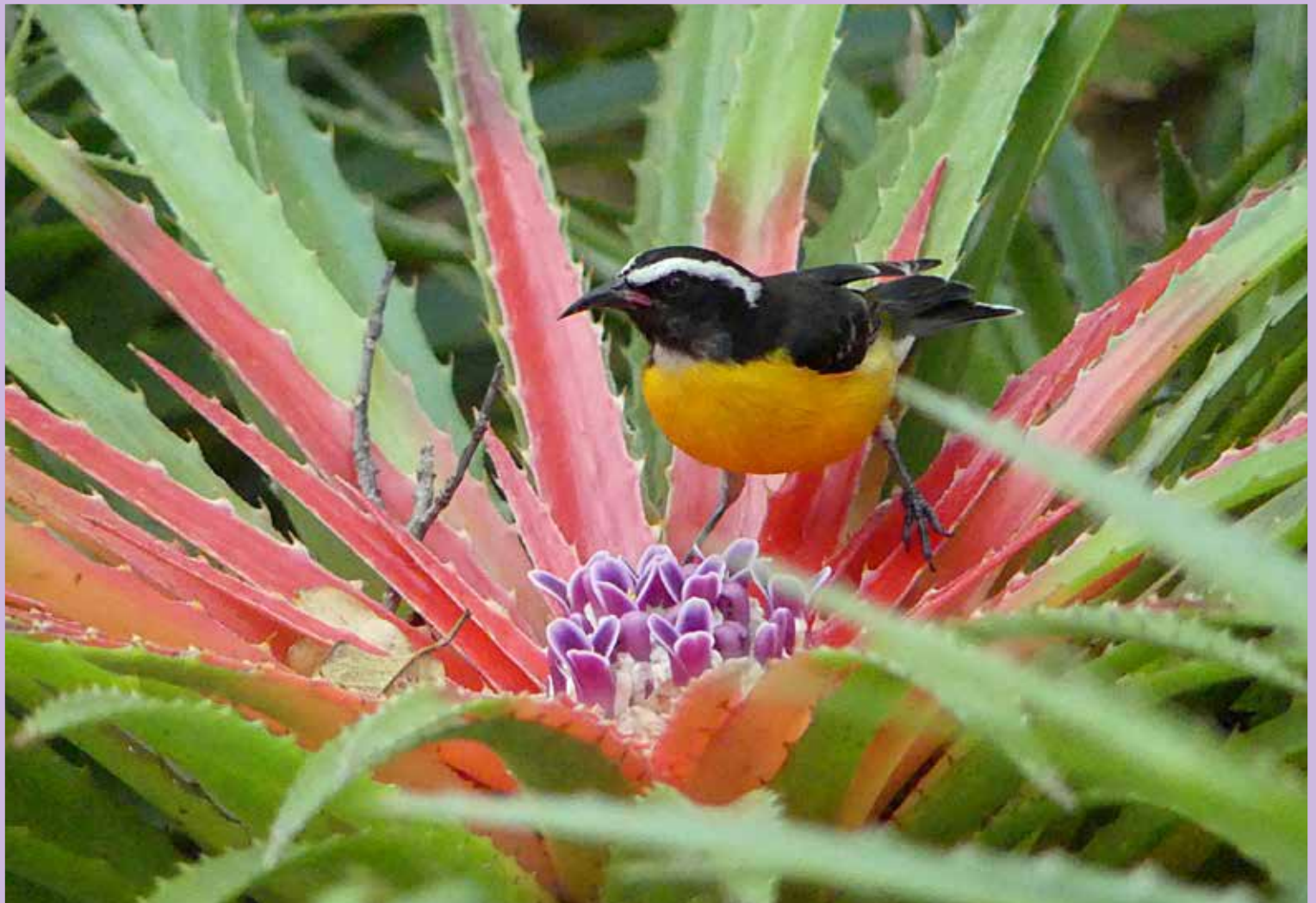
Inheemse tuinvogels op Curaçao

Tekst en foto's: Michelle Pors- da Costa Gomez

2020 - Versie 1

Museo di Historia Natural di Kòrsou
Museum of Natural History Curaçao
Naturhistorisch Museum Curaçao

Inhoudsopgave:

1.	De Maskergrondvink.....	6
2.	De Maïsparkiet.....	8
3.	De Andesmus / Roodkraaggors.....	10
4.	Het Suikerdiefje.....	12
5.	De Verraux' Duif.....	14
6.	De Gele troepiaal.....	16
7.	De Caribische Spotlijster.....	18
8.	De Oranje troepiaal.....	20
9.	De Naaktoogduif.....	22
10.	De Blauwstaartsmaragdkolibrie.....	24

Mannetje

Vrouwtje

1. Maskergronduink

Engels: Black-faced Grassquit

Papiaments: Mòfi

Wetenschappelijk: *Tiaris bicolor*

De Maskergrondvink of Mòfi zoals het dier in het Papiaments wordt genoemd is een klein vogeltje van zo'n 10 centimeter groot, dat behoort tot de zaadeters.

De veren van de Mòfi zijn groenig bruin van kleur en variëren per individu. Het is een van de weinig soorten vogels op het eiland, waaraan redelijk goed te zien is of het om een vrouwelijk of mannelijk dier gaat. De mannetjes hebben een donkere kop en zijn in het geheel donkerder van kleur met olijfgroene tinten en verschillen van de vrouwtjes, die lichter en grijziger van kleur zijn.

In het verleden waren deze vogels in het algemeen wijd verspreid over het eiland en waren ze ook regelmatig in de bebouwde kom te vinden waar ze in tuinen op zoek gingen naar zaden van planten, waaronder cactuszaad. Tegenwoordig zijn de dieren een stuk zeldzamer geworden en de impressie bestaat dat het vooral te danken is aan de introductie van de invasieve Saffraanvink, dat de aantallen achteruit lopen. Saffraanvinken eten niet alleen hetzelfde voedsel, maar zijn ook agressiever in het zoeken naar voedsel en daarbij komt, dat deze vogels in groepen leven bestaande uit verschillende volwassen dieren en een groot aantal jongen. De Mòfi's leven in kleinere groepen die vaak niet zijn opgewassen tegen de invasie van de grote groepen Saffraanvinken.

2. Maisparkiet

Engels: Brown-throated parakeet

Papiaments: Prikichi

Wetenschappelijk: *Eupsittula pertinax pertinax*

De Prikichi di Kòrsou is een vogel, die als endemische ondersoort te boek staat voor ons eiland. Aruba en Bonaire hebben ieder hun eigen endemische ondersoort en dat is vooral te zien aan het uiterlijk van de dieren. Waar de Bonairiaanse maisparkieten een bijna geheel oranje-gele kop hebben, hebben de Arubaanse maisparkieten praktisch geen geel op de kop. De Curaçaose houden het bij een geeloranje masker. Hadden de dieren voldoende tijd gehad dan zouden ze op ieder eiland doorontwikkeld zijn tot endemische soorten, zo wezenlijk verschillend van elkaar dat ze elkaar niet eens meer zouden herkennen als potentiële partners. De mens heeft echter een stokje gestoken hiervoor door de eeuwenoude zucht naar het in kooien stoppen van de vogels die ze mooi vinden. En dat is met de prikichi nog altijd het geval. Echter men wilde niet alleen de eigen variant, maar ook de endemische variant van de andere eilanden bezitten. En dus is er een actieve handel geweest (en nog gaande) waarbij deze vogels over en weer worden verhandeld tussen de eilanden. Soms ontsnappen deze dieren en worden dan opgenomen in de lokaal aanwezige groepen. Daardoor vindt er vermenging plaats en wordt het proces van ontwikkeling tot aparte soorten onderbroken.

De prikichi eet van alles. Vruchten en bloemen van de zuilcactussen, vruchten in de tuinen en ze zijn dol op de vruchtjes van de manzalinja boom en de peulen van de wabi. De dieren nestelen voornamelijk in termietennesten, waar de hoge temperatuur van de insecten de eieren uit broedt. In bepaalde gebieden broeden ze ook in kleine holen in kalkformaties of andere geologische formaties.

3. Andesmus / Roodkraaggors

Engels: Rufous-collared Sparrow

Papiaments: Chonchorogai

Wetenschappelijk: *Zonotrichia capensis*

De Chonchorogai is een vaak en graag geziene gast in de tuin en ook op stranden, open restaurantjes en terrasjes. Al hippend begeeft het dier zich door de ruimte, onderwijl zijn kuifje opzettend, op zoek naar kruimels, zaden of insecten, om naar binnen te werken. Het meest opvallende kenmerk van het diertje is het kuifje, te zien bij zowel de mannetjes als de vrouwtjes. Daarnaast hebben de dieren een roestbruine kraag met zwarte vlakjes bij de hals, die doen denken aan een vlinderstrikje.

De dieren leven overal en vinden het prettig om struikjes of bomen in de omgeving te hebben, vanwaaruit een melodieus riedeltje ten gehore wordt gebracht. De vogels zingen ook 's nachts en zijn daarmee de enige vogelsoort op de eilanden die 's avonds zingen (naast het geroep van de kerkuilen en nachtzwaluwen).

De Chonchorogai is een klein vogeltje dat niet groter wordt dan zo'n 15 centimeter en zijn menu bestaat naast zaadjes, ook uit kleine insecten. In de mondi vertoont het dier een opvallend gedrag. Met de poten halen de dieren de op de grond liggende bladeren overhoop op zoek naar kleine insecten, die zich hieronder verschuilen.

De Chonchorogai is een broedvogel op Curacao, komt op Bonaire niet voor en is waarschijnlijk uitgestorven op Aruba.

4. Suikerdiefje

Engels: Bananaquit

Papiaments: Barika Hel

Wetenschappelijk: *Coereba flaveola*

Deze vogel komt zeer algemeen voor op Curaçao, en is makkelijk te herkennen aan het gele buikje, zwarte jasje en schrill getjilp. De witte streep boven het oog maakt dat het dier permanent boos lijkt te kijken, een foto maken van een niet 'boos kijkende' Barika Hel is bijna onmogelijk. De vogelsoort heeft een breed scala aan trucs geleerd om het leven makkelijk te maken op het eiland. Een van de trucs is de constructie van het nest. De vogel vindt het een stuk makkelijker om een nest te bouwen in een lamp of in een plant in de buurt van mensen. Het is een stuk veiliger dan het bouwen van een nest in de mondi, en de constructiematerialen zijn makkelijk te verkrijgen, in de vorm van stukjes mop, pluisjes en soms zelfs papier. Het bouwen van het nest is een taak van het mannetje, die uitermate zijn best doet om zijn vrouwtje te behagen. Maar er hoeft maar iets mis te zijn met nest, de locatie of het interieur, en het wijfje maakt gehakt van het nest, waarop de man helemaal opnieuw moet beginnen.

De Barika Hel is voornamelijk een insecteneter en zoetigheid is bijzaak in zijn dagelijks menu. Dit betekent niet dat deze dieren geen zoetekauwen zijn en daarom worden ze zo gemakkelijk aangetrokken in de tuin met witte suiker, die veel mensen in grote getale aanbieden. Dit is echter niet gezond voor deze vogels en kan leiden tot obesitas, diabetesachtige symptomen en zelfs groeistoornissen. We raden altijd aan om, als u suiker geeft, dit niet vaker dan 1 of 2 keer per 2 weken te doen. Het is nog beter om te stoppen en alleen overrijp fruit zoals bananen, sinaasappels, mango en dergelijke te voeren. Ze voeden zich niet alleen met de meer voedzame vruchtensappen, de vruchten trekken ook fruitvliegjes aan, wat een onderdeel is van een gezonde voeding voor de vogels.

5. Verraux' Duif

Engels: White-tipped Dove

Papiaments: Ala Duru

Wetenschappelijk: *Leptotila verreauxi*

Een echte wandelduif, die zowel in de tuin als in de mondi veelvuldig te zien is, is de Ala duru. De duiven die ongeveer 29 centimeter lang kunnen worden, 'kuieren' op hun gemak over hun route waarbij ze bij tijd en wijlen stil staan om voedsel op te pikken, in de vorm van zaden en andere eetbare plantaardige bestanddelen, waaronder soms ook stukjes van vruchten.

Wie deze vogels in de tuin heeft en ze elke dag bestudeerd, ontdekt al snel dat de dieren een vaste wandelroute hebben, die ze zowel 's ochtends als 's middags volgen. In vergelijking met de andere duiven op ons eiland is de Ala duru redelijk licht van kleur. Opvallend zijn daarbij de rode poten en zwarte snavel en de gele ogen met een blauwe oogring eromheen. Daarnaast hebben ze ook wit op de staartpunten.

Deze duiven zijn aan het vleugelgeklapper te identificeren in de lucht, omdat ze duidelijk hoorbaar zijn, vadaar ook de naam Ala duru in het Papiaments (harde vleugelslag). Een ander gedrag dat ze vaak vertonen is een beetje zenuwachtig heen en weer bewegen van de staart en kop. Het nest van deze vogels bestaat uit niets anders dan een paar takjes die lukraak op een boomvertakking zijn geplaatst en waar meestal 2 eieren op worden gelegd. De Ala duru broedt op Aruba, Bonaire en Curaçao

Op de foto een moeder met haar jong.

6. Gele Troepiaal

Engels: Yellow Oriole

Papiaments: Trupial kachó (Bonaire/Curaçao) / Gonzalito (Aruba)

Wetenschappelijk: *Icterus nigrogularis curasoensis*

De 21 centimeter lange Gele Troepiaal wordt vaak aangeduid als 'die andere troepiaal', of 'die troepiaal die niet zo mooi oranje is'. Dat doet het dier behoorlijk te kort. Want ook al is het dier niet zo fel oranje als de 'gewone' troepiaal, wie het meer dan een korte blik waardig gunt ziet al snel dat het dier zijn eigen schoonheid bezit en eigenlijk op geen enkele manier met de Oranje Troepiaal te vergelijken is.

De gele troepiaal broedt op Aruba, Bonaire en Curaçao en maakt complexe nesten. Deze zien eruit als langwerpige zakken van gras en takken die vaak aan een dun takje worden bevestigd en waarin de eieren en jongen door de wind worden gewiegd.

Het menu van de Gele Troepiaal bestaat voor het grootste deel uit insecten zoals torren, sprinkhanen en vliegen. Maar als er een rijpe vrucht te vinden is dan is het dier zeker van de partij, zoals bijvoorbeeld rijpe bananen op een voedertafel. Ook andere zoete vruchten in de natuur zoals cactusvruchten, mispels, mango's, shimaruku en oba worden graag gegeten als ze voorhanden zijn. Maar ook zaad staat op het menu van de dieren, zowel zaad uit cactusvruchten als zaad dat op voedertafels wordt uitgespreid, en ook een stukje brood wil er nog wel eens ingaan.

7. Caribische Spotlijster

Engels: Tropical Mockingbird

Papiaments: Chuchubi

Wetenschappelijk: *Mimus gilvus*

De Chuchubi staat op het eiland vooral bekend om de zangconcerten die vooral bij zonsopgang en zonsondergang ten gehore worden gebracht. De vogel is grijs van kleur en wordt vaak bestempeld als saai, vergeleken met de felle kleuren van de troepiaal. Maar wie de vogels een extra blik waardig gunt ziet al snel dat het dier niet gewoon grijs is maar verschillende tinten heeft tussen wit, grijs en zwart.

De Chuchubi is omnivoor en eet alles van fruit tot dierlijke prooi en zal net zo goed op de bak hondenvoer afkomen als op de overrijpe bananen die buiten worden gelegd. De dieren zijn overal waar te nemen, zowel in tuinen als in de mondi waar het lijkt alsof er nauwelijks voedsel is. Door het omnivore karakter van de dieren overleven ze op mieren, rupsen en willen soms ook nog wel de eieren van andere vogels gappen.

Het dier word vaak verward met de Grote Grijsze Vliegenvanger, die officieel bekend staat als de Grijsze Koningstiran.

8. Oranje Troepiaal

Engels: (Venezuelan) Troupial

Papiaments: Trupial

Wetenschappelijk: *Icterus icterus*

De Oranje Troepiaal is de meest opvallende vogel van Aruba, Bonaire en Curaçao en staat daarom ook op menig brochure, foldertje en advertentie om vakantiegangers te bewegen naar de eilanden te komen. De felle oranje kleuren in contrast met het strakke zwarte jasje en de opvallende witte streep op de vleugels en het zwarte masker zorgen ervoor dat de vogels afsteken tegen het grijsgroene van de natuurlijke vegetatie. De blauwe huid om het gele oog kan het dier een streng uiterlijk geven.

De Troepiaal is een echte alleseter. Hij doet zich net zo goed tegoed aan resten fruit, zaad, insecten als aan eieren en jongen van andere vogels. En laat je toevallig een pakje met vlees ontdooien bij een open raam dan moet je niet vreemd opkijken, als daar gaten in zijn geprikt met de scherpe snavel om bij het vlees te komen.

Troepialen staan bekend om hun agressieve houding als ze aan het broeden zijn. Als broedplek gebruiken ze net zo goed de nesten van de Gele Troepiaal als van andere vogels, zo lang de eieren maar beschermd gelegd kunnen worden. Een plekje tussen de armen van zuilcactussen is dan ook preferent. De Oranje Troepiaal kan 25 centimeter lang worden en is waarschijnlijk de meest gefotografeerde vogel op Curaçao.

9. Naaktoogduif

Engels: Bare-eyed Pigeon

Papiaments: Ala blanca (Palomba di mondi op Bonaire)

Wetenschappelijk: *Patagioenas corensis*

De meest bekende lokale duivensoort op het eiland is wel de Ala blanca, die tegenwoordig in grote aantallen in wijken te zien is. Tot zo'n 25 jaar geleden waren de aantallen van deze soort op het eiland bijna zorgwekkend klein te noemen. De dieren prefereerden in de kunuku te blijven. Er trad echter een verandering op in het schuwe gedrag van deze soort, waardoor het steeds meer de bebouwde delen van het eiland ging betreden op zoek naar voedsel en daarbij de voedselkeuze ook aanpaste. Op verschillende plaatsen op het eiland worden de dieren nu als plaag beschouwd. Wie geregeld zonsondergangen bewonderd, zal zich afvragen wat de grote groepen rondvliegende vogels zijn, die zich dan verplaatsen. In 9 van de 10 gevallen gaat het dan om deze soort.

Het meest opvallende aan de Ala blanca is de dikke zwarte ring om het oog, die overigens bij jonge dieren niet altijd goed zichtbaar is. Daarnaast natuurlijk de witte strepen op beide vleugels, die vooral in vlucht goed te zien zijn, maar ook in zittende stand zichtbaar zijn. Ook deze dieren hebben soms een beetje iriserende nekveren, die oplichten als de zon er direct op valt.

De dieren zijn groot met hun 34 centimeter lengte en eten naast zaden ook vruchten en zelfs friet als ze in de buurt van snackbars of junkfood restaurants vertoeven. De Ala blanca broedt op Aruba, Bonaire en Curaçao en volgens de laatste literatuur is er veel migratie tussen de eilanden.

Mannetje

Vrouwtje

10. Blauwstaartsmaragdkolibrie

Engels: Blue-tailed Emerald,

Papiaments: Blenchi

Wetenschappelijk: *Chlorostilbon mellisugus*

Wie maar een plantje in de tuin heeft staan met felle oranje, rode, paarse of gele bloemen zal op gezette tijden een vliegenvlug iriserend groen beestje voorbij zien zoeven, die heel even blijft hangen en weer net zo snel verdwenen is als, dat hij of zij is aangekomen. Met een beetje geluk en een flinke bos bloemen, heb je de kans het dier wat langer te volgen en misschien zelfs even te zien zitten op een tak om uit te rusten. En de goede observator ziet dan al meteen dat hetzelfde bosje bloemen door verschillende individuen van deze smaragden vogelsoort wordt bezocht. Het verschil tussen de mannetjes en vrouwtjes zijn bij kolibries vaak goed te zien.

De Blenchi man is daadwerkelijk een smaragd onder de vogels op de eilanden, diepgroen van kleur met een blauwe waas, dat oplicht in het zonlicht. De mannen zijn geheel groen van kleur en echte vechtersbazen, die geen concurrentie dulden in hun territorium, dat vaak meerdere tuinen kan beslaan. De vrouwtjes, die overigens ook best agressief kunnen zijn jegens elkaar en andere vogelsoorten, zijn wat minder schitterend groen aan de bovenzijde en grijzig van kleur op de buik. Het heeft een goede reden dat de vrouwen wat minder opvallend zijn. Het zijn namelijk de vrouwtjes die in het geheel verantwoordelijk zijn voor het bouwen van de nesten, het leggen en uitbroeden van de eieren en het verzorgen van de jongen. Val je dan op als moeder, dan is de kans groot dat je nestje geplunderd wordt door een hongerige troepiaal of een ander roofdier. Nou is het niet zo, dat de geringe grootte van de dieren, ze worden ongeveer 8 centimeter lang, equivalent is aan de moed van de dieren. Het komt niet zelden voor dat boze vrouwtjes kolibries potentiële rovers actief weggagen.

COLOFON

© Curaçao Footprint Foundation - 2020 (Versie 1)

Teksten en foto's: Michelle Pors- da Costa Gomez

Opmaak: Curassavica N.V.

Uitgever: Curaçao Footprint Foundation

Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de uitgever worden vermenigvuldigd of voor andere doeleinden worden gebruikt.

Met meer dan 60 broedvogel soorten op Curaçao, zijn er verschillende vogels te vinden in de tuinen op het eiland. De dieren komen af op vocht en voedsel, dat door de mens beschikbaar wordt gesteld. Dit zijn de Top 10 inheemse tuinvoegesoorten die in de tuin te vinden kunnen zijn. Bij lange na niet de enige inheemse soorten, maar wel die, die het meest te zien zijn.

© Curaçao Footprint Foundation - 2020

